

บทที่ 3

ประชากร ปริมาณขยะ การจัดเก็บขยะ การบริหารงานด้านการจัดการขยะ ของเทศบาลนครเชียงใหม่

3.1 ประชากรในเขตตำบลสุเทพ

สำหรับประชากรในเขตตำบลสุเทพ จะครอบคลุมในส่วนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยภายใต้แขวงศรีวิชัย และกลุ่มที่อยู่นอกเขตเทศบาล จากรายงานของฝ่ายทะเบียนราษฎร สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่ ข้อมูลเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540 ประชากรตำบลสุเทพ จำนวน 19,924 คน โดยมี 7,504 ครัวเรือน โดยในแขวงศรีวิชัย ประชากรจะกระจุกตัวอยู่ที่ตำบลสุเทพมากกว่าตำบลอื่น ย่อมหมายความว่าประชาชนยังมีจำนวนมากเท่าไรก็มีส่วนที่ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย จากจำนวนประชากรที่มีอยู่ตามทะเบียนราษฎรแล้วแต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ยังมีประชากรอีกเป็นจำนวนมากที่เข้ามาอยู่ในเขตเมืองเชียงใหม่โดยไม่แจ้งย้ายมาเข้าทะเบียนบ้าน บางคนก็เดินทางมาทำงาน มาเยี่ยมญาติ มารับการรักษาพยาบาล มาประกอบธุรกิจทางด้านซื้อขาย มาทำบุญ มาศึกษาอบรม มาประชุมสัมมนา ตลอดจนเดินทางมาท่องเที่ยว มาแข่งขันมาดูกีฬา ทำให้จำนวนประชากรในช่วงเวลากลางวันในเขตเมืองเพิ่มขึ้นมีจำนวนถึงวันละประมาณ 400,000 คน

การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองเชียงใหม่ ความหนาแน่นของประชากรและบ้านเรือน ความหลากหลายของการดำเนินธุรกิจการค้า การบริการและกิจกรรมของเมือง ตลอดจนเป็นศูนย์กลางของการค้า สินค้าเกษตร พืชผัก ผลไม้ต่าง ๆ มีตลาดกลางเพื่อการเกษตร เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสาธารณสุข เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาหลายแห่ง จากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วทำให้เทศบาลต้องประสบกับปัญหาด้านการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โดยเฉพาะขยะที่เป็นอันตราย

3.2 ปริมาณขยะ

สำหรับปริมาณขยะที่แท้จริงนั้นในช่วงก่อนไม่สามารถชี้ชัดได้ ดังนั้นเทศบาลนครเชียงใหม่จึงได้จัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของปริมาณขยะตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 เป็นต้นมาโดยมีข้อมูลดังนี้

ตาราง 2 ตารางแสดงปริมาณขยะที่เทศบาลนครเชียงใหม่จัดเก็บได้ ปี พ.ศ. 2535-2539

หน่วย : ลูกบาศก์เมตร

เดือน ปีงบประมาณ	ปริมาณขยะที่จัดเก็บได้				
	2535	2536	2537	2538	2539
ตุลาคม	18,781	20,663	22,560	23,531	20,839
พฤศจิกายน	18,356	19,634	21,755	22,720	24,051
ธันวาคม	22,093	21,185	21,293	23,500	27,956
มกราคม	19,816	21,392	21,233	16,473	27,225
กุมภาพันธ์	19,560	20,530	22,521	19,966	25,049
มีนาคม	19,490	20,939	22,585	21,298	4,760
เมษายน	19,417	21,901	21,565	20,376	23,228
พฤษภาคม	21,239	21,556	22,578	21,480	22,760
มิถุนายน	19,926	21,869	22,728	20,089	20,240
กรกฎาคม	21,132	22,061	22,680	20,980	23,960
สิงหาคม	21,826	22,079	27,312	19,507	23,490
กันยายน	20,725	21,219	23,520	21,696	20,977
รวม	242,361	255,028	272,330	251,616	284,535

ที่มา : งานรักษาความสะอาด กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม เทศบาลนครเชียงใหม่

3.3 การจัดการขยะ

การจัดการขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้จัดแบ่งหน่วยงานดูแล โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ 2 หน่วยงาน ดังนี้

- 1) งานรักษาความสะอาด กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ดูแลการจัดเก็บรวบรวมและขนขยะตามสถานที่ต่าง ๆ ไปทิ้งยังสถานที่กำจัดขยะ หน่วยงานดังกล่าวรับผิดชอบเฉพาะพื้นที่แขวงนครพิงค์ และแขวงกาวิละ สำหรับแขวงเม็ງรายและแขวงศรีวิชัย ได้ให้บริษัทเอกชน เป็นผู้ทำสัญญารับจ้างเก็บขนขยะ และจัดเก็บค่าธรรมเนียมการขนขยะตามนโยบายสำนักงานพัฒนาเมือง กรมการปกครอง ระยะเวลาตามสัญญา 5 ปี (สิ้นสุดปี 2541) โดยถือเป็นพื้นที่ทดลองกรณีศึกษา รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วม

ของภาคเอกชน ในกิจการสาธารณะของเทศบาล เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ การให้บริการสาธารณะของเทศบาล

2) งานกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล กองช่างสุขาภิบาล ทำหน้าที่ดูแลการทำลายขยะที่จัดเก็บได้ เมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดเก็บรวบรวม และขนขยะมาทิ้งให้กำจัด โดยมีวิธีการกำจัดขยะ เช่น เผา ฝังกลบ รวมทั้งจัดหาสถานที่ทิ้งขยะแห่งใหม่ไว้ใช้ในการปฏิบัติงานด้วย

นอกจากการเก็บและกำจัดขยะอย่างที่เคยปฏิบัติมา เทศบาลก็มองเห็นว่าเป็นสิ่งที่แก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ดังนั้นจึงได้กำหนดหลักการในการแก้ไขปัญหาวินิจฉัยว่าต้องให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานั้นด้วย และพยายามที่จะสร้างให้ทุกคนในสังคมได้มี "จิตใจสีเขียว" ซึ่งหมายถึงการจะปฏิบัติสิ่งใดก็ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่จะก่อให้เกิดภาวะที่ต้องจัดการขยะ ข้อควรปฏิบัติหลายวิธีที่ชมรมเดินเพื่อสิ่งแวดล้อมเชียงใหม่ ได้รวบรวมไว้ดังนี้ (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2541)

1. การแปรใช้ใหม่ เป็นทัศนคติที่ควรจะมีอยู่ในจิตใจของประชาชน เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในโครงการที่ชุมชนจะช่วยกันหาทางแปรใช้ใหม่สิ่งของพวกกระดาษต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือพิมพ์เก่า กระป๋อง แก้ว ขวดแก้ว เศษโลหะต่าง ๆ ที่เหลือใช้ เป็นต้น
2. ขอให้ซื้อเครื่องเขียน บัตรต่าง ๆ และกระดาษห่อของที่ทำมาจากกระดาษที่ผ่านการแปรใช้ใหม่ทุกครั้งที่ทำให้
3. ถ้าที่บ้านมีอาณาบริเวณพอ ขอให้จัดสร้างกองปุ๋ยหมักไว้ที่ใดที่หนึ่งในสนามหรือหลังบ้านหรือใช้ถังหมักขยะเศษอาหารเป็นการเฉพาะ โดยถ้าหากนำหญ้าแห้ง ใบไม้ กิ่งไม้ต่าง ๆ นำมาทำปุ๋ยหมักนอกจากจะลดภาระการที่ฝายต่าง ๆ จะต้องขนขยะเหล่านี้ไปจัดการแล้ว ยังช่วยให้มีปุ๋ยไว้ใช้ต้นไม้อย่างดีอีกด้วย
4. ควรใช้ผ้าอ้อมที่ทำจากผ้า เพราะสามารถซักแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้หลายครั้งมาก หากใช้ที่ทำจากวัสดุอื่นโดยใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งไป จะเป็นภาระต่อผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอีกมาก
5. ใช้น้ำยาฟอกขาวให้น้อยที่สุด หรือถ้าใช้ควรใช้ชนิดที่ปราศจากคลอรีน

6. หลีกเลี้ยงอาหารและสินค้าที่มีการหอมมากเกินไป เช่น ซีสผลไม้สดและผักที่ยังไม่ได้ใส่หีบห่อ ไม่ใช่ออยู่ในถุงพลาสติกหรือในภาชนะที่ห่อพลาสติก ทั้งนี้ มักพบว่ากลุ่มภาชนะบรรจุหรือหีบห่อนั้นในบางชุมชนมีปริมาณมากถึงหนึ่งในสามของขยะมูลฝอยทั้งหมด
7. เมื่อซื้อของที่ร้านของชำและที่อื่น ๆ ถ้ามีทางเลือกควรใช้ถุงกระดาษแทนถุงพลาสติก แม้ว่าโดยทั่วไปแล้วถุงกระดาษมักจะทำจากกระดาษที่ไม่ได้ผ่านการแปรใช้ใหม่ แต่กระดาษก็เป็นสิ่งที่ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติและสามารถเอามาแปรใช้ใหม่ได้
8. ถ้าจำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติกให้ล้างทำความสะอาดแล้วเอากลับมาใช้ใหม่
9. เมื่อสิ่งของแตกหรือเสียหาย ควรซ่อมแซมแทนที่จะทิ้งไปทันที
10. ซีส้อแบตเตอรี่ชนิดที่ชาร์จไฟใหม่ได้อีก แบตเตอรี่ลithiumที่ใช้ในบ้านมีปรอท และแคดเมียมซึ่งเป็นโลหะที่มีพิษมากบรรจุอยู่ด้วย สารโลหะเหล่านี้สามารถรั่วซึมออกจากหลุมฝังกลบเข้าไปปนกับน้ำใต้ดิน แม้ว่าแบตเตอรี่ที่ชาร์จไฟใหม่ได้จะมีแคดเมียมบรรจุอยู่เช่นกัน แต่อายุการใช้งานของแบตเตอรี่เหล่านี้ยาวนานกว่าแบบธรรมดา
11. ถ้าต้องเปลี่ยนแบตเตอรี่ใหม่ ลองเอาแบตเตอรี่อันเก่าไปเปลี่ยนกับร้านที่รับแบตเตอรี่เก่าไปแปรใช้ใหม่ หรือพยายามขายแบตเตอรี่เก่าให้นำโลหะในแบตเตอรี่ไปแปรใช้ใหม่
12. หลายบริษัทซื้อกระดาษพิมพ์และกระดาษที่ใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์เฉพาะที่เป็นกระดาษที่ผ่านการแปรใช้ใหม่แล้วเท่านั้น
13. อย่าใช้ถุงกระดาษสุ่ยสุ่ย ควรใช้กระดาษทั้งสองหน้าเมื่อมีการถ่ายสำเนา บันทึกช่วยจำที่ล้ำสมัยหรือใบปลิวสามารถนำมาใช้เป็นกระดาษเขียนบันทึกหรือกระดาษร่างได้อย่างดี
14. เรียกร้องให้กรรมการโรงเรียนหรือกลุ่มผู้ปกครอง-ครูของโรงเรียนในท้องถิ่น จัดหลักสูตรสอนวิชานิเวศวิทยาและการแปรใช้ใหม่ในโรงเรียน
15. ร่วมมือกับเทศบาลท้องถิ่นเพื่อให้เชื่อแน่ว่าพื้นที่ที่ใช้เป็นที่ทิ้งขยะได้รับการดูแลตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

16. ช่วยกันปลูกต้นไม้ เพราะต้นไม้จะดูดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไปใช้ในกระบวนการเติบโต ต้นไม้ช่วยทำให้อากาศสะอาดบริสุทธิ์ เป็นวัสดุที่มนุษย์ต้องทำบ้าน กระดาษ เฟอร์นิเจอร์ต่าง ๆ และใช้เป็นพื้น ถ่าน เพื่อเป็นพลังงาน ฯลฯ และช่วยลดความร้อนของโลกได้อย่างดี

สำหรับตำบลสุเทพ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม หมู่ที่ 14 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเริ่มเมื่อเดือนกรกฎาคม 2539 ได้ขอบริจาคเศษไม้มาทำกรง เพื่อขอรับบริจาคขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระป๋อง เพราะพิจารณาว่าหากรวบรวมของดังกล่าวไปแปรรูปใหม่ (recycle) จะทำให้เกิดประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมอย่างมาก แกนนำคนสำคัญคือนายดำรงค์ สงแก้ว ซึ่งต่อมาได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 14 ทั้งนี้ยังมีบุคคลที่เป็นกรรมการและผู้ปฏิบัติงานที่สำคัญ (ปฏิบัติงานเข้าวันอาทิตย์) ได้แก่ อาจารย์สุธิดา นันทะแก้ว อาจารย์ศิริชัย นฤมิตรเวชการ นางสุนทรี สันธนาจิต นางจันทา ปิงใจ และนายบุญทอง ชัยวงศ์ เป็นต้น

แนวคิดในการปฏิบัติงานเห็นว่าทุกคนต่างเป็นคนสร้างขยะ จะมากหรือน้อยก็แล้วแต่ ควรที่จะช่วยกันรับผิดชอบด้วยการหาทางแปรรูปใช้ใหม่ให้มากที่สุด เพื่อลดภาระการขนไปกำจัด และสถานที่ฝังกลบซึ่งเป็นปัญหามาก การนำกลับมาใช้ใหม่ได้มากเท่าไรก็จะเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเท่านั้น โครงการดังกล่าวเป็นโครงการใหม่สำหรับประชาชนอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ฉะนั้นทางคณะกรรมการได้พยายามที่จะเผยแพร่ข่าวสาร และชี้แจงข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ที่จัดทำโครงการขึ้นมา และพยายามที่จะสร้างแรงจูงใจในการดำเนินงานให้มากขึ้นด้วย และขอเชิญชวนประชาชนทุกคนให้ความร่วมมือด้วย